

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 4. Quid lateat Angelos hac in parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

non minus quam potentia à quibus eliduntur. Inòd facilius esse videtur ipsos actus, quam potentias substantialiaque cognoscere. Siquidem nos actus nostros internos cognoscimus notitia intuitiva experimentalis, qui tamen facultates, aut substantiam animarum nostrarum non videmus. Ergo cum Angeli videant alias substantias spirituales, siue Angelos, siue animas; multò magis cognoscant earum affectus & cogitationes, & species, & habitus. Confirmatur, quia unusquisque nostrum percipit suos actus internos. Ergo Angeli, qui sunt nobis superiores in intelligendo, possunt eos cognoscere. Quod enim ex natura sua cognoscibile est ab intellectu inferiori, non excedit capacitatem, spheramque intellectus superioris continentis excellenter quicquid est perfectionis in inferiori quoad intelligendum. Adde quod actus alieni sunt eiusdem speciei, ac proprii. Ergo similiter intelligibiles. Atqui Angeli possunt naturaliter cognoscere proprios actus. Ergo & alienos.

Vt difficultas clarius explicetur, distinguenda sunt duo, quæ Theologos in contraria versant. Primum, quarum rerum cognitio negari debeat Angelis, videlicet testimoniorum Scripturæ citatorum? Secundum, quæ sit vera & propria ratio, cur res illæ ignorentur ab Angelis? Quæ duo singillatim sequentibus sectionibus examinantur.

SECTIO IV.

Quid lateat Angelos hac in parte?

32. Durand. Angeli ignorant cogitationes cordis, etiam presentes.

Circa primum: Durand. in 2. dist. 3. quæst. 7. num. 18. & quæst. 8. num. 6. putat non esse negandum Angelis cognitionem cogitationum cordis alieni presentium, sed tantum futurarum. At omnino manifestum est ipsum falli. Scriptura enim loquitur de cognitione cogitationum etiam presentium 2. Paralip. 6. *Quas nosti cum habere in corde suo.* Nota habere, non autem, habitarum. Ibidem loquitur Salomon de precibus in presenti ad Deum factis. *si quis, inquit, de populo tuo Israel fuisset deprecatus, cognoscens plagam & infirmitatem suam, & expanderet manus suas in domo hac, tu exaudies de celo &c. Tu enim solus nosti corda filiorum hominum.* Saulus quoque 1. Cor. 14. v. 24. & 25. non loquitur de cogitationibus futuris, de quibus an sibi imponeretur, nesciret ille cui reuelatio fieret: sed de presentibus, aut etiam de præteritis, quas Angeli potuissent obseruare, & memoria retinere, si præsentibus nosse possent. Christus denique in signum diuinitatis, non futuras, sed præsentis cogitationis reuelabat. Matth. 9. v. 4. & cap. 12. v. 25. Luc 5. v. 21. & Thomus I.

cap. 11. v. 27. Secundo, Hurtad. disput. 12. Metaph. sect. 4. s. 30. & 31. & alij apud Vasq. quibus ipse vel adheret, vel fauet, disput. 210. cap. 2. & 3. censent actus intellectus alieni non occultari Angelis, sed solum actus liberos alienæ voluntatis. Quia, propriè in Scripturis appellatur voluntas libera, quæ talis est: & cogitationes cordis vocantur affectus liberi prout tales. Sed contra: primo, Scriptura nominè cordis etiam intellectum significat, vt 3. Reg. 3. v. 9. *Dabis ergo seruo tuo cor docile, ut populum quem in licare posueris, & discernere in bonum & malum.* Est autem intellectus iudicare & discernere. Et Matth. 9. v. 4. *Cum vidisset IESUS cogitationes eorum dixit: ut quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Et Luc. 24. v. 38. *Quia turbati estis, & cogitationes auertistis in corda vestra?* Et Deuter. 4. v. 39. *Scito ergo hominè, & cogitatio in corde tuo, quod Dominus ipse sit Deus in celo sursum, & in terra deorsum, & non sit alius.* Et alijs pluribus locis. Testimonia verò præcedenti sect. citata de vtroque loquuntur, neque distinguunt cogitationes liberos à non liberis. Patres quoque relati supra, afferunt simpliciter reuelationem cogitationum in argumentum diuinitatis Christi. Et quædam cogitationes intellectus non excluderent directè vi testimoniorum citatorum: tamen indirectè & consequenter excluderentur. Quia si nosset Angelus actus intellectus alieni: nosset consequenter affectus liberos voluntatis, qui dum exercentur, representantur per aliquem actum intellectus. Cum enim mens communiter reflectatur super actus voluntatis, dum existunt, eosque intuitiue experiantur: Itemque primum de illis iam præteritis aduertit etiam & euidenter cogitatis patet, hæc cogitationes Angelo; in ipsis possent occultari voluntatis, ita vt reuelare possent.

Neque dicas posse Angelum vel hominem se cohibere libere, ne aduertat affectum singularem voluntatis, quem exercet. Nam vt libere cohibeat, debet de illo cogitare; alioqui non potest circa illum exercere libertatem. Tamen de saltem ordinatiè non cohibet. Neque etiam apparet quomodo possit libere cohibere, atque impedire consensum proprii, vel affectus experientiam. Et nos quidem exercemus non posse nos non aduertere ad actus nostros liberos, dum ipsos exercemus; aut nescire consensum, vel affectum, quo necessario vel libere appetimus. At Angeli & intelligendo superiores, & sibi notiores sunt, ergo æquè aut magis cognoscunt necessario affectus propriæ voluntatis, dum ipsos exercent. Ergo si quisque videt actus intellectus alieni; videt actus illos, quibus quisque aduertit affectus liberos propriæ voluntatis. Et consequenter affectus ipsos cognoscit, non minus quam

33. Hurtad. Vasq. Arque etiam actus intellectus alieni, & cogitatione non libetæ.

Refut. iur. casus.

Atque etiā species in rellas, & habitus ex illis rellas.

is qui illos exerceat: quod est contra Scripturam loca citata. Adde idem dicendum esse de speciebus impressis, & habitibus, rellas ex actibus intellectus aut voluntatis. Si enim Angeli perfectē hęc noscent: non laterent eos actus, quosdam sunt veluti fetus, & media ad certū cognoscendum sufficientia. Nam actus intellectus naturaliter aliquam sui speciem relinquunt, per quam mens recordatur se tales actus eliquisse. Idem quoque, & actus voluntatis, producant habitus circa obiecta, ad quæ Angeli non habent summam facilitatem, & quantum possunt naturaliter consequi. Si ergo noscent species: noscent actus, quorum semina sunt. Item si noscent habitus: noscent saltem specificē actus, quorum sunt fetus.

35.

Principium substantiam actuum liberorum.

Ex his à fortiori refellitur Albertin. in questionibus Theologicis quæst. 10. ex r. principio, affirmans actus intellectus, & voluntatis alienæ parere Angelis quoad substantiam, & latere tantum in modo procedendi à suo principio, an scilicet liberè, anaturaliter procedant. Quoniam, inquit, actus eatenus sumtaxat esse videntur ex corde, quatenus sunt liberi: & hoc sufficit, v. Scripturæ locis citatis satisfiat. Primum enim, ex dictis contrariū inquit. Nam ex actuum ipsorum rellatione (etiam abstrahendo à libertate actuali) certū inferunt Scriptura, Patres, & Doctores, Christi diuinitatem. Deinde si Angelus videret Christum actus voluntatis, & cognitionem præuiam intellectus sufficientem ad exercitium libertatis circa obiectum non necessitans voluntatem, ac denique dispositionem ad plenum vltimū libertatis, qualem experit in seipso: hoc ipso cognosceret actum illum voluntatis esse liberum. Neque enim potest voluntas sic disposita agere nisi liberè, si Deus non impediat vltimū libertatis: quod non facit communiter, neque facere potest seruando rerum ordinem naturalem. Tam enim est miraculosum, & contra naturam ferum, impedire ne causa liberè exerceat liberè, posita tali dispositione quæ impedire, ne causa necessaria agat necessariò, potest omnibus ad agendum requisitis.

36.

Argent.

Idem modo iudicium de Argentina in dist. 7. quæst. 1. art. 2. & paucis alijs affirmantibus Angelos cognoscere quidem species nostras, & apprehensiones, substantiamque actuum intellectus & voluntatis alienæ: at non totum id quod est in his actibus: sed verò grat. in actibus intellectus non cognoscere determinationem intellectus quantum ad compositionem vel diuisionem, id est, vtrum aliantur, aut dissentiant: vtrum dubitet vel iudicet vel suspenderit ahenum aut dissensum: Quia potest intellectus cum eadem apprehensione obiecti eiusdem, aliquando dubitare, vel suspensum, aut iudicium suspendere: In acti-

bus autem voluntatis notum quidem esse Angelis circa quod versetur voluntas: sed ignorare vtrum amet aut oderit, speret aut timeat, &c. Verum si Angeli noscent quod isti auctores concedunt: ergo noscent apprehensiones intuitivas & experimentales actuum liberorum, quibus alij experientur actus liberos quos exercent. Et consequenter noscent ipsos actus liberos representatos in huiusmodi apprehensionibus, maxime, erò facta comparatione ad seipsum, & ad modum se reflectendi, & cogitandi de actibus propriæ voluntatis.

Deterius est quod ait Heruazus in 2. dist. 8. quæst. 3. nosse quidem Angelos actus cordis alieni quoad substantiam, sed non quoad intentionem & remissionem, quam naturaliter ignorant. Primum enim, non est cur lateat intentio & remissio naturalis, si non lateat ipsa substantia. Secundò, Patres & Scriptura Luc. 24. v. 38. inferunt signum diuinitatis Christi ex eo quod reuelaret cogitationes, quas tamen secundum intentionem & remissionem non reuelabat. Paulus quoque 1. Cor. 14. v. 24. non fundat signum veri Prophete, & assistentiæ diuinæ specialis, in deteccióne intentionis & remissionis: sed simpliciter in eo quod occulta cordis alieni manifesta sunt. Cumque intentio & remissio sint tantum rationes quædam accidentariæ, & cognosceret actus internos quoad substantiam, licet eas rationes ignoraret, cognosceret simpliciter actus internos: quod est contra Scripturæ loca citata.

Idem argumentatis refutatur Henric. quodlib. 3. quæst. 13. censens omnes actus intellectus, imò & voluntatis alienæ, etiam liberos, notos esse Angelis, excepta vnica intentione finis. Ad cuius amplioris refutationem addi potest, non posse Henricum explicare, cur actus voluntatis circa media non sint ignoti naturaliter Angelis, æquè ac intentio finis: cum hic actus nihil obscurius habere possit, propter quod lateat: si alij per se non latent.

His igitur sententijs reiectis concludendum est latere Angelos, tum actus intellectus & voluntatis alienæ, tum etiam species & habitus ab ipsis productos. Latere, inquam, saltem quoad notitiam perfectam & comparatam ad obiecta. Ita vt licet innotescant per se Angelis notitiã quædam genericã imperfectã & confusã, vt forma quædam absoluta, aut etiam respectu confusã. Non tamen perfectã, specificã & æquã, vt ad tale obiectum tendentes. Quæ cognitio altior & detrahitior est. Eius autem solius negatio sufficit Scripturæ & Patrum testimonijs allegatis. Nam nihil inde certum & speciale colligi potest quid, aut de quo velint, aut cogitent alij in secreto cordis: quæ tantum notitiã negatur Angelis in locis Scripturæ citatis, & Patrum ac Doctorem interpretationibus. Talem verò notitiã impossibilem esse frustra

Heruazus

Henric.

Posse tam actus illi imperfecis cognosci ab Angelis.

Valsg.

MARTIN
NEUS
D. VI
II

contendunt Vsq. disput. 209. cap. 3. & Suar. lib. 2. num. 2. Tametsi enim actus, & habitus, sunt se totis intentione respectui realiter: tamen non omnis ratio est ratio respectui formaliter & expressè: possuntque inadæquate ut absolute cognosci, imò & videri. Sicut albedo verb. grat. se quidem tota realiter est dependens à Deo, & à subiecto; quia se tota est creatura, & accidens: tamen oculus eam videt ut absolutum quid, non visa dependentia à Deo, aut à subiecto.

40. Obijcies, experientia constare quòd Angeli, etiam mali, cognoscant & prodant non raro cogitationes cordium. Nam magi & Energumeni diuinant interdum quid homines intra se & in mente deliberauerint, aut cogitauerint, ut de Albicerio quodam mago testatur D. Augustin. lib. 1. contra Academicos cap. 6. de alijs alijs apud Delrium lib. 4. Disquisit. cap. 2. Quest. 2. & de Energumenis recentis experientia quotidiana notam fecerunt exorsissimi Iuliodunenses.

Angust. Delrio.

Quomodo de uires interdum detegunt secreta cordium.

Respondeo ipsos non prædicere interdum futura libera, quæ tamen cerum est naturaliter per seipsa cognosci non posse. Possunt autem hæc, sicut illa, reuelari interdum dæmonibus, ipsidem ferè de causis alibi explicatis. Possunt item facilius detegere arcana cordis, vel quia licet à nobis secreta patentur, representantur in phantasmate, vel in affectu appetitus sensitiui in idem tendente, aut cum ipsis latius conexo: vel aliquo alio affectu interno, vel signo externo indicantur: aut præbetur dignominibus uehementis coniectura, præsertim adiuncto longo vsu & experientia dæmonum circa rerum eiusmodi coniectiones. Interdum etiam produunt tantum actus sensus interni, aut appetitus sensitui, quos ab actibus intellectus & voluntatis, etiam liberis, non semper facile discernimus. Nonnunquam etiam ipsimet tales actus phantasia & appetitus excitant, & reuelant. Neque latent ipsos apprehensiones tunc in mente formatæ ad excitationem phantasmatum, quas licet in seipsis non videant, cognoscunt tamen in indicio certo, quo satis produntur. Ut nos non latet formari ab oculato & vigile, & attendente, visionem albedinis aut albis ipsi proposita: atque etiam interiorum formari intellectionem & inquisitionem obiectorum eorumdem, quibus exterioribus percellitur. Hoc enim indicium externum sufficiens est. Præterea ut rectè D. Thom. quest. 57. art. 4. possunt dæmones per indicia externa, ut pulsationem, immutationem vultus, & alias corporis affectiones, deprehendere affectus animi; quod & medici faciunt: sed illi ed molius, quòd subtilius huiusmodi mutationes corporales aduertunt & expendunt. Item ex operibus externis colligunt interiorum voluntatis: ut ex obedientia, & submissio-nem internam animi, & similia. Possunt

etiam fortè actus internos aliorum cognoscere naturaliter ipsis volentibus, aut etiam nolentibus, Deo permittente ob aliquem bonum finem suæ prouidentia, ut dicemus sect. 6.

SECTIO V.

An sit de fide ignorari ab Angelis secreta cordis.

Respondeo esse quidem idèditiùs, & descriptiùs communiiori Patrum sententia longè conformius: non videri tamen simpliciter esse de fide. Vtraque pars responsi declarabitur expendendo argumenta, quibus Suar. & Vsq. contendunt esse de fide. Ille quidem expressè lib. 3. cap. 21. num. 3. hic autem æquiuvalenter disput. 209. cap. 1. num. 2.

71 Non ita probatur id esse de fide.

Probat igitur primò ijs Scripturæ locis, quibus ad augendam Dei scientiam Scriptura Deo tribuit, quòd nouerit arcana cordis, quòd sit discretor cogitationum & intentionum, quòd scrutetur corda & renes: psal. 7. v. 9. Sap. 1. v. 6. Jerem. 11. v. 20. Actor. 1. v. 24. Hebr. 4. v. 12. At hæc probatio non uincit. Quia similiter alia multa tribuuntur Deo, quæ tamen Angelis certè conueniunt. Ut intueri abyssos, Daniel. 3. v. 35. numerare multitudinem stellarum; psal. 146. v. 4. scire solutiones argumentorum, Sap. 8. v. 8. & similia.

1. probatio ex pendit.

Probat secundò efficacius ijs Scripturæ locis, quibus affirmari videtur notiam cordis humani soli Deo competere. Primus locus habetur 3. Reg. 8. v. 39. *Non enim nosti corda filiorum hominum.* Verùm sine periculo euidens refutationis responderi potest, quòd non agitur tantum cognitionem uniuersalem cordis omnium filiorum hominum. Siue quia uniuersalis omnium simul cognitio excedit naturalem facultatem Angelorum propter multitudinem. Siue potius quia nullus simul assistit omnibus, præbet omnes omnium actus sufficienter præsentat: cum sphaeræ cuiusque Angelorum limitatio sit, quæ ut per totum terrarum orbem circumquaque diffundatur. Aut demum, quia Deus non permittit cognosci omnes: ut Scqr. & alij infra citandi ostendunt. Secundus uerò locus prioris mera repetitio est: ubi particula *omnium*, ex illo suppleri debet eodemque sensu intelligi.

4. Expenditur secundu.

Sed contra instat aliqui Recentiores, ex hac explicatione sequi, cum ait Scriptura Deum solum creasse omnia quæ sunt, iustificasse homines &c. posse dici solum Deum omnia subiectiue creasse, Angelos uerò aliquas creaturas creasse: & Deum solum iustificasse omnes collectivè, non singulos. Secundò, eodem modo affertur

P